శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీ సీతారామాభ్యాం నమః

శా॥ శ్రీవైదేహి తనూభవా హృదయశ్రీ జీవాబ్జ బంధుక్ష్మహర్
దేవాంభోజభవామరేశ్వర ముఖా, దిత్సూత్ర తాంఘ్రిద్వ [illegible] యుగం
జావనార్చయయా అరాద్విధుని దుం, భవ్యాంగి నోవ వసువు
జ్ఞే వావందను నీరాను చంద్రాన నదిలో, స [illegible] మును వెలసి పెంచెన్ ।

సీ॥ భూదేవి కీకన్న పుత్రివై నప్పుడే, పావనత్వాలను పాచు భారము దీసె ।
జనకభూవరునకే కన్యకాంగ్రి వెలసి [illegible] చు, సంతులో సంతాన చింత దీర్చె
రామచంద్రునకు నా రామ(చె)ంద్రయాడ, దశరథ సుతు పంక్తి రథ పుత్రాలె
దండకారణ్యమునను లోకోత్తర లీలసేవించె, ఖలనిశాచర కృతఘ్న బాధ మడఁగ
చేసె పరమపావిత్ర్యగంటి చూపు వెతక, లంక శత్రువు ములోని విలాసములు
గాంచె । నట్టిలోనైన మాత తమ్ముడౌంబురాశి । సీత పేరు లిచ్చి మము గాపాడ
గ్రహించు గాత ॥ 2

[illegible] వ॥ ఇవ్విధంబున నిష్ట దేవతా ప్రార్థనంబు గా
వించినాము నట్లుంబున నయము ప్రావహారంబునకుఁ గథా ప్రవరం
బెట్టిదనిన బలిచక్రవర్తి కుమారుండైన బాణుండు రక్షణంబునకై
శివుని సంతుష్టి ఘోర తపంబొనర్చు గాంతకాలంబున ॥ 3

[illegible]

సీ॥ ప్రాపకల్పలత నిబాణుడనేక ముగబోల్పి, పాలు చూచువాడు దండి దేవులు చూచువాడు
బంధారు నతుష్టి పెన్నింగారణి గా(లెల), త్రాలు పోరు దేవుండు తోలు వాడు
పాములు జదరాలి మీదాల మునె (జెబ్బి) చూస్తు వాడు డోలు త్రాగని కన్న వాడు
తెలిబండ ములనెల్లదెగడుజాలినమని, రంగు వాడు సమూచెబ్బాంగు వాడు
తెలియు జక్కర్తరాయ బుత్ర లికవాడు । సిగను విసువాడు చేతిలో జింకవా
డు । మూడు కన్నుల వాడు మమ వెన్నెనల మీ యు । వాలు గల వాడు బా
లు నిత్యాల దోచె ॥ 4

వ॥ ఇట్లు ప్రత్యక్షంబైన యుమావరాంద నాధునకు నమస్కరించి బాణా

కల్యాణిరాగము · ఆదితాళము

వందనమిదె సర్వేశ యతి సేవ్యహస్తుత గజేంద్ర మంద
బుద్ధుల మద్దించెడు దేవ మద్రి యందున పదము లందలంచు వారి కింద
యతులు గని ప్రేమించ వనమ్ము విందు వేసుల కువిందుగా వంగ పెంచార
త్రిపురాసుర వారణ కలంబార గజదానవ భూధరశంబార బుధ సన్నుత
సుగుణాకరంబార మకుటీకృతార్ధశశిబింబార శరంబ జనక విన్నపము
లవి నుగ వందగ వరమలవేలసి నాది మనమ్ము కరణిని లాలించవె దేవాదేవ
ప్రసన్న సర్వేశ తత్పురముననా పురము ముందు వమునై లోకజతోషం
కరా, విను నమ్మియుంటి కైలాసవరా గవందనగ 5

తోహర

ఉన్నత దేవదేవ బతి సుతమ ఉలకు నింపు ధరుండు పెంగి
రాక్షసా నిచరింపుమా యని వరంబు డిగి నట్లా నంగి
సహా ప్రభావము పరిచ్చి వేడ్క దాల్చి యనే సమేతముగా
నవ్వా క్షణము నివసించె సుగిరిపుజా బృపరంబున బాగా 6
వగ ఇట్లు శిష్మా న్యపసిద్ధులు గల పరమేశ్వరుండు నిలిచిన కతంబున
గిరి పుజంబునందు 6
సీ గబ కట్టె ల్లిన నిద్దబారు పుష్పవనాంచి, పోసర బాలి చ్చుము పూబులందు
సరిత్తైన తటి వాన కురియంగ బాలముల ప్రైరులు వంటమునూరు పంట
నస బూచె యూవలుకు బోక ముసరు కిశలువెన్నలు పెంపుగా చిరపై లసుదా
కల్పవృ బచ్చెనల్ వెలవేదిన గలు కోర్కె లుగల్గిమ నిరూరచాలు వల్లెల్ల 1.
మూలరాల్తు మ్మెక్కెంపులు మేలి పులును । ఆలుము తెనెలు పూలు తిండి తూ
లు పిన్ని । కప్రుత వనము లుబు లు మానిక ములుసు దిరి । కటి గిశాలు వా
రికె స్త్రులనెలవు వెల్ల 7 7
వగ ప్రత్ దైవ భవ ప్రమ వేతంబును గిరి పుజంబు పాలింపుచు సమస్త
దిక్కులందుండు రాజుల జయించి కప్పంగొనక మదము తన్నెంట్లె యాని
కృత ఆట్ల శ్వేతళ్ళు వనెక్కునియె 8

చారుకేశి

సగఫలపుష్పపర్ణములు ఫలాజాతంబు వివిధప్రదములాదివిపులగ
మానవపుసంగీతంపదనిసా పాస్వరంబు మానసమావరిపంతపదనిసాడు
భోగాంపవర్గసంబంధగుణనిధనము విశతసాపేపవేపతి సరిపప్ప
శ్రుతులాలపదనిధరకర్మగుణనిధి, యోగివృషభవాహనప్రియనిమ
సగమసనవారణపురనరకమునకు కారణనిజసంబంధమూ పరమశిష్యలాబు
మాంభవ్రేషతోంబరాగమగమములూ రాగంబాసంకల్పంక్షాంతిపసంచాంపు
మపప్ప 9

ఈగనావృషలలోవాతు కృష్ణపచ్చవచ్చసమధుమారకృష్ణ
సేవరమురచ్చిపెంచిరామస్తు నిస్తులయూరామాతకేశవగోవింద
చెవపరంచుమా కేరడు, చవస్తురపప్పుసెచవ్వమకసగా
శవిపభుక్తితారకతెరి, చిత్రమునాశరమగోలట దిరమన 10
వగబాణాంబుదరంకరశాస్త్రంబులపేలరిలోనిగిరిమాంబునకేరితి
మంత్రిరుద్రమనమంభాండుస్తవిస్తవించినదతండునాస్తుతనిచా
ణముపరిజ్ఞానియోగ ॥11

భైరవిరాగము - చతురశ్రజాతి

తగునా గానాకాసురకై కేతకరీయంబు సోగతసుగ
మగటివినిలోంతగల్లియుంకైన మిసులప్రవృద్ధోత్సవముక్తసంబడు
వసననగసుణితోరపరిగించి పల్లుత గతసునాగ దసంబువిద్యాధ
సంబధిక్రియతావసంబుతనకల్పినప్పుడేమి, తనుండడగెయుంటునేర్పు
కానవేరుయునన్నయారస్తెనిన్నదైవసేదినైతవాకొగతసుగమన్నన
తోవేంకటాఖ్యనేరిన్నపన్నగాచలరాడుసుగంగాధర్మనిష్ఠగారకరించియా
జతిటురవర్ణస్థమాటవిస్తుసంఠపశిలెను గతసునాగ 12

తోవార

సాపుడుమంఛాండునివాక్యములమనవృషభలిసూసుండు
చెపలేనివాక్యంబులనగతిరజెప్పవల మనవ్వోండు 13
ఈగనిరమువేనిసుంటురమణోయతరేనివధూవిలాసముక
సారమువేనిమాటునుణ, సంపదలేనిమరాతనదెంపప్ప మును

గిరిజయు నే నితంబెరపను నేర్తునే విభవంబు సంగర
స్ఫురత నే నిత్యాశ్రమము సన్నుతి కెక్కు నెమంత్రి పుంగవా ॥14

వ॥ అని యిట్లనేక స్తవ సంభాషణంబులానతు ల్తప్తతమియంతియుఁ గర్జనుం బువిచితిని భూమియందుఁ జెడ నదిమేను దలుగాన ప్రాకారంబునందు ॥15

సీ॥ బలుకత్తులానిడుంపులు వేయు బుడిసె యొద్దై నగరులా మిక్కటలగ
దబ్బొటబ్బుము ఖడ్గములు భ్రమియించి గాతిమీఁకలు దూసి యుద్ధలార
ఘననారాచ రథులు లక్షావుతములు నిండ ఘనపంక్తులుతో వీర కత్తంబుఁ గురిసె
గోపాయువులు దూసి భూమికి తువ్వఁడిచి తరలించు ముపానఁ దరులు
గూర్చె
డిదినాడ్వులు వచ్చె భూకంపము దవి బలితమగుచేఁ కలులఁ గొట్టుఁ బడియె
దిసలు వేయుండె ముక్కు బట్టఁ జె పాత్రంతుఁ దనెదుటు బాణములఁడిలు గిరిప్ర
జపత్తనములన ॥16

వ॥ తత్పుమునుం బుడఁ గుంభాండుండు విషాదపరితప్తాంతరంగుండై యుండెనం
తనాక్షనాడు శివుండు దాసనవనంబున కరిగి లక్ష్మీ గృహంబు నందు
భ[illegible]నిసంకంబున నిడి గానిలా రింపు చుండవన విహారంబునకేగిన
యుషాసుందరి తద్వైభవంబుఁ గని విస్మయంబుఁ జెందుచుం
డ నక్కార్యమకోని భవాని తనపాన్నిధ్యంబునకుఁ బిలిచి చిద్రూ
పము నాకథం బె తెలిగింపుమనిన భావనవత్స్వరు రగదివికిట్లనియె

సీ॥ గిరిజవిరించితలాస్పఁ జెఁగిలుఁ జేర్పుపతి తిలేవి త్రిలోకైకంతపాండవ్యమున్న
దొడమిఁ దనిడిమునుడు విడనాయుకుఁడు రేనిజవతాలికి నిభూషణములున్న
శివయానివాని చక్కిలినాక్కదవులభింపఁ గలిగిని సతికంత యమమున్న
సురత చేఁగరఁ చిమాచులుపట్టు చెలువునాం దనివభూమకౌతుకనమున్న
గానఁగా చిపర్తయుండకంధిగురియు వాచంద్రావమోఘమాఁ గాగసు
న ఘజిని చౌతినపు తినిఁ జెకూర్పువమన్న వందిచౌషిలసూరివర్ణిత
సుమా ॥18

వ॥ అప్పచనంబులకు మందహాసంబానన్నియంబికాదేవి రాత్మసం
గనతో సుందరనేకుఁ దనిన మునుగండుకాలఁ డిరాలంబున లభించునను
ట యియునందులకానందించి కమలాబాణాసుర పుత్రిక యిట్లనియె ॥19

బేహాగ్ రాగము. చతురశ్ర జాతి

ఎన్నికష్టము (బ్రతి)కించుచు నా జన్మంపు(బుగ [illegible]

శ్రీరఘునాయక నిగ యుగ కన్నులవిలుకాని వంటి, వన్నెకానికోడ (ఇంటి) పుత్ర

ముఖలించునట్టి తెన్నారాని స్వామి మిము గటిగ పండువన్నెలకాని

కు, గండుకోయిలనేలకు, మండవలిపాలకులకు (। జండేమురు బాల

లకు । గుండెల దరునాగొరి మద్ధి యొక్కరి) విండుజవ్వనములఫలనోసి

దండయుగుచు తెలిఅనునెలిన, ఫుండరికనేత్రుని కృపచే నాగ [illegible] 20

సగజనని నభవానియట్లు నిండు ॥21

సీసము

తెలిపక్షము రెండు దనలబాగ వెలిపపమునకు త్రిభువనమే (

కలలోనే తోచిన నా (దేవాగల (దువతు(దు బాల

అనిపించిన జలకేళ్లరావు విద్యాలములు హాయి(గరంపక

చెనిపెద్ది వు (డు పురికేశవ తిలవతో (దివాకలు పెప్పంపన గ

సప్తరివాకము వావారు సనాంగమున్నాకన్నయు బయట్లుల

విపులము దమ్ముని (జెలికత్తెలతో వినాలసా (దముర (దేరి

గాలము (గట్టిపు చున్నడనాకని రాలమ్ముననుచ్చలను

మేలిమి యుకవుమానిని యుకడు రమించినట్లు కన (బడెను ॥22

తెగ అట్లు కాల (గారంచి తెలియు శాంబు జాక్సి । చిన్న (బోయు మొగంబున (

జెన్ను దియుగ । రింబనట్లు నగతి రోదనంబా నశ్రు । గాంచి యుట్లు నెవలెనా

క్షేచెలికలికత్తె ॥23

గతపని యనవవారి త్రాసంధముల్లస మానమా దవా మమ్మెడ్డి వాడె

సంపుల్లగా జే వణ్ణిభల వనంబు, కలలే విభూరి విహార వేమింత

పున నారమ్యం దిసం రాఇక వెల్లవ్వ యిపమి జాపృడా రల నగ్గ మయ్యు

బంధూ కకుసు మద్భుతారస మానోన్న యుగళంబున లిమంబుగను

గాంతనిమ దియుండు దుర్మి అంబునేన । కలుగవచ్చి వర్ణములు దనివారి చుండె(।

డాంబు (। జెప్పుమని (జెత్తతో మనక్కించి పన్నె । నయున్నాహా హరిజా

క్షి మపారిప్ప తమున ॥25

శ్రీరాగము. త్రిశ్రజాతి

కలలా (గనినట్టి వింతకాంతలో విసుమాంగ చెలియాచెప్పితి

నేనిసిన్దెల్లడై [illegible] గ దెలియుమ సంచేను న్నా (బ్రా దాంబులు [illegible]

శ్రీరామ

ఉషా విలాసము

నా తిరిగి కలగి వెన్నెలాండికెన్న ఉదకము చిన్నతో వగా) చిన్నవా రుమాన్య
ము చుసెన్ని రూఱ(గా), నెన్న డెయుంగనివా(డు) కన్నుల విలుగ నిజాడా
చెన్ను గలుగు మగవా(డు), నన్నుంగలిసినాడు నేడు గకలగి భూతి కే
సెకంటి ధనంబునకు వాడె డు। సాతి కె(గల్ల) రాషి కలాసంగ నంగ
డు) ఘాతి కవారు పతి మాతి కె(శ్రీ)పతి, నీతికె వాక్పతి) యశో నతలో
దరినాతో(గలిసిన) చేతనాని వేంకటారమణ) చేతస్సువనివిచిత్రము
సితాపతి యెఱు(గునే మాంగ కలగి 25

గి వగదాల జెని మాల జగడాలు చరింపు భూమా విత్తే నిలులూవిరాని చెక్కుటద్దంబుల నాకై
గంబూారవలనివ్వడెము(గరడమాడు) ~~[illegible]~~
సుందు పెట్టుల నేటు దండెత్తి వేమాటు) బటువుటుంచూలకేల(చట్టిపట్టె
తివతో విహ్వలంబు(గా విందు మయునోల) వలరాచపసులచె(గలచికలచె
కూర్కమెలపించి చందు కూర్మలుంచి) కేళి టుడు దించి బులువు లుగం
టును వెట్టె) నో యుగము వా(డు తానెందు(బో యెనొక్క। నాకరాడెయున్నె
సు మెలగించినంత గి 26

మగి కలలో(గాంచిన భూరిసుందరుని సాంగత్యంబు లేకున్న చో
నిలుపంజాలను ప్రాణవాయువులు ధన్య నించుకమె దయాళయం
బాలఘూప్రేము(దదియ పూరుషునిది) వ్యాంగంబు వాడెడుటునా
కులచింపుండెలుపంగదమ్మ యికసంభాషంబు వేరుమ [illegible] 27

వగి అని పచించి దంద వ్యామానసమాన సయుగు నుషా కన్ను సుండించు
చిత్రరేఖ తన్నిశాసము యుంబున రవాసాలయంబు (బ్ర)వేశించి త్రి
లోక సూలగు నానాజాతి సంభూతుల (భ్రూ)తా [illegible]వంతుల [illegible]
వంతులసు రూపసంపన్నుల నైశ్వర్యవంతుల (చిత్ర)పటంబుల వి
ఖించి యుషారంగనా(గ్ర)భాగంబునందుంచి యుట్లనియె 28

తేగి సారిది ముల్లోకములంగలసుందరులను। దంచి తప్పజ్జ(డినద్ది
త్రించి యుంటి। నిందు(డాలని వెన్నాంద్రుం డునైన (తెలుపుము)
పుమారా సుమ రాతి తనయ 29

హారికథ

[illegible]

[illegible]

గబలవంతులై నిలింపుల లెక్క(గానక ది, మనసమూహ(బిరుసురాష్ట్రసులు వీరు
కలశజరామరణాదుర్గ్న నలం(జెందనభాగ, సంపన్నులు కృష్ణులు వీరు
ంగీతవిద్యావిశారదులు వైరాల్(, నరం(గించు గంధర్వవరులు వీరు
మమనింపు మాయాయోగముల భాషనెంచిన ఫలంబు(గను సిద్ధవరులు వీరు
[illegible] సాధన కొంపులు యయుమ్ము। పన్నగాదులు వీరు సుపర్వవైరి
ందనా చూడుమన వరియం మునా(డు। గాడనిన(జిత్రకేతు యుక్తర
ం(బల్కె 30

తోడిరాగము. ఆదితాళము.

ఇందిపురిచూడవే బాల తనయా గయుండెగ మం
తయాన తావకీనపాందర్శనము స్వప్నమందు(డెంగిలించి మాయ
సుపాయుకట్టి వారి(జిందగ కారవకుల వర్తుల లాన్, ధులగురుడిత
ముల లాన్, వారివారి సూనుల లాన్ వేరుపదులైన లాం(తి ధారుణీశ
పుత్రుల లాన్, వారి జాడ్య వేంకట ఉపాధ్యాయు(డై యుడ(చాయు
ని కం, సారిని మానసమునందు(, నన్నవారిలాన్ విన్నవారిలాన్ మ
న వారిలాన్ మన్నికారలలాగ నిందెగ 31

[illegible] బుల(గాంచియు [illegible] సంతోషింపమండుటా
[illegible] బునాందిపెం డియున త్రాతద్ధవసార్వభౌమ [illegible]
[illegible] యుధారిణి మాదవులం జూపించి ఫలంబు(గానన [illegible]
పటంబుని శిష్యంపించి చిత్రకేతు యుట్లు నియు 32

సకలయోగాభ్యాసచతురులైయు [illegible] ము లజయించి నమశోమునిగణ ముల
సనిత్యానిత్యవస్తు స్వరూపంబు(, దరచియెటుండు వేదాంతజనుల
స్థితిజ్ఞానశాస్త్రభయంబునని మఘ(, బాసిచరించు సన్యాసి వరుల) జ
ననమాది నె(బ్రపంచమునుకోసియవధూతలై [illegible] (జెందు విరాగము తుల
[illegible] సాలమందు(బ్రమదా జనుల పాలు। పెసి [illegible] మంచి చేత్రనాయ(డు
[illegible] సంభవుండు పూవింటి దొరవని(జూడుమ నబాణా సుత చెలంగిరి 33

ఉషావిలాపము

తోవార

పరికించి చూచి వవర్ణ్యయుతండు బవవసుందరుఁడగుఁగాని
తరుణీలలామ యవనికంటె వేఁతవానిఁ జూపుమయ్యాని
నా వ్రేడుకుం బాండు నికూతురు వాల్లిపము నవిచారించి
దే[illegible] వదేవుఁడగు కృష్ణునిఁ జూపుచుఁ దెలిపెనిగతి వచించి ॥34

తోడి రాగము. రూపక తాళము

చూడవె చెలి నందసుతుని గూరి వారిసన్నుతునిఁ గొ
పోడిమి నరిరేడు జగములొగడ కతన బాహుసుంచి) కేడు వేడ్కను గల్గ
వైపు। వేడుక పాలింపుచున్న నాథుడు నలువను గాంచిన వాఁడు వెయి
తాల్పులకైనీ మాడు తోలు మునుకుల వున్నదు విచ్చుల నవలాత్రేఁడు
వాఁడని వడని యెంచక నేడుకాని డు వానికేఁ డేఁడో క్లైష నినాఁడేమ
నిడెనా వాడు వానిఁ గ జూడ ॥ రాసకేళియందు గోపికా సమూహము
లకు మహోదాల్లాసము చ్చి పదార్వేల భామలరాంగనలను నవాసుదేవ
జాంబూనద వస్త్రవాసునిఁ జంపక సమానాసుని జగదానందవిలాసుని
వరదావ్వరవాసునిఁ బోషిత వేంకటదాసునిఁ దమిఁ గ జూడ ॥ 35
వగత దయసౌందర్యసాకు మార్యలావణ్యశౌర్యధైర్యస్థైర్య చాతు[illegible]
రావముల కౌత్కృర్ష్యంబుఁ జెందిదేవేంద్రియ ప్రపంచంబు లభము
చియుట్టుకేలకుఁ దెలివిఁ జెందియుయు షాకస్వామి త్రరమ్మ తానిష్ణ నియ
మాదర్శంబు భావమువు లెక్కదీపించుచుండుననుగాని యూశంఖ్య చక్రముబు లేవి 36
పరుల లక్ష్యమిచ్చుఁ గఁ బాసంగుననుగాని, తవతి ల్లాశమైశిఖండంబు లేమ
ఘనభుజాంతర విలక్షకన పట్టుఁ గానియం) దానరుతిల వత్సలాంఛనము లేదు।
కుత్రకంయుక్తత క్తాత్తు [redacted] చుండుననుగాని, శంఖ త్రిపిచ్ఛకాస్త్రాభము లేదు।
శాయగ వయుతాపెగాని వేఁబాయమమ్మా। నేనుగలలోన్నేఁ గాంచినవానికిలే
ని। [illegible]ముననితార తమ్యంబులొప్పులాడి। కలఁ తేఁ బోకట్టు వమ్మాబంగారుబొమ్మా ॥ 37
వ ॥ అప్పచనంబులకుఁ జిత్రరేఖ నివ్వెఱపడి యేమియుం దోఁచక కొంతవ
డి విచారించియు నిరుద్ధుం జూపించిన నుషాంగనయల్లనియు[illegible]

తోహర

నానెచ్చెలి చూడుఁబో స్వప్నమునం గలిసిన ధీరుండు
భాసురాంగి యీతండె మురారి పుష్పబాణు నందనుండు
తెలుపుమనఁగఁ జిత్రరేఖ యిట్లనెఁ దవఁ జూడి యీతండు
కేలుమోడ్పులఁ జంపుటెలఁ జూపిన కంజాక్షుని పౌత్రుండు 38

వగకాడవఁ దేసుకొని వచ్చినకు సమర్థులెంతు సాటు చెల్లుమనిన
చింతిని హాసమయంబున మనోవేగముతో ద్వారవతికేగుచు యౌ
(శ్రే) మార్గమధ్యంబున శతయోజన విశాలంబగు కమలాకరంబునం
దు నారాయణ చరణ సరసిజధ్యాన పరాయణుండగు నారదుంగ
నినమస్కరించి యుషాంగనా స్వప్నవృత్తాంతంబు సవిశేషముగ్గ
శంబు సుందరి వివాహనాకి ద్వియునకు సాధనంబులేమిగాని కమలాక్షుం
డు శపథమున నిర్భయంబాంద దదనికు పాయంబుఁ దెలుపుమనిన నారదుం
డు పొంగి యిట్లనియె 39

గానప్రియ. చతురశ్రజాతి

మంచి సమయము కలిగినదిగ మంచిగ ఇంచు
కాతుస్వప్నిలోవెలించు వారలకేసినికరువించి యున్న బాణుని శ్రీకృష్ణుం
చూడరు వారలకిదిగ మంచిగ వేంకటాఖ్యవరద(హ్వేవ) సంకుదా
శిపల్లనకే, జంకుఁగళ్లకుండఁ జేసి, సంతసంబుఁ గూర్చుని
దిగ మంచిగ 40

వగకలవారలసు వాక్యంబులచే శంకమానిచిత్రరేఖ ద్వారకాపు
రంబునకరిగి పుండరీకాక్షుని చరణపద్మంబులు మనః పద్మంబున
ధ్యానించి నమస్కరించి యువతిజన మధ్యంబున నిద్రింపుచున్న యనిరుద్ధు
నిఁ దామసీ విద్యా ప్రభావంబుచే పైకముఁ జెంది దించి భుజంబున
వహించి శ్రీఘ్రకాలంబున నిర ప్రజంబునకరిగి యుషాసుందరిమంది
రంబుఁ జేర్చి గోవింద పౌత్రునిఁ బ్రదర్శించి యిట్లనియె 41

సురటరాగము. ఆదితాళము

వేడ్కమీరఁ జూడుము మా రాణా సురపుత్రిగ వేడ్క
వేడకనిను మువ్వాడిదిమన్మధ [illegible] డపల్లి రెయుకౌ నాడికలోవెటాడ [illegible]

కపోయినట్టి(ఁ)డు జగానమున నగా(ఁ)డు ప్రేరపరి గవ్వడెగ చెంగకపోక
డెంగరు నేల విపాంగ దావాప్తునిమము గలనాడు నమంగుపోత్రు(ఁ)డని
లాంగ దరులచే ఘంగవడదు నము గంగు మసి(ఁ)డి గవ్వడె మాగ 42

వ॥ అనినఁ జిత్రరేఖ తాను శోకస్వనంబు ననియె 43

సీ॥ తనర(ఁ)జెందు వానికిం పగు వరించిన నట్లు, బిడక దుంబు ప్రాప్తించిన నట్లు
తప్పిపోయిన బిడ్డ తల్లి కబ్బిన యట్లు, కడుఁజే(ఁ)మనకు(ఁ)జూపుకలిగిన యట్లు
పాడినపైరు పై వర్షంబు పడిన యట్లు, తొలగిందు వాధికిం దో(ఁ)చిన యట్లు
ఊండు పెట్టుల మసూర్యుండు కప్పడిన యట్లు, సురపాళి కమృతంబు దొరికిన యట్లు
స్వప్నమందు వచ్చి సంభోగ సుఖమిచ్చి, మాయమైన యువతి మరుని పట్టి
బాండ(ఁ)గంటి(ఁ)దాంటి పుణ్యంబు లేదెర(ఁ), బెంక జాలినయు పాయ
బ్రహ్మ 44

వ॥ అని యుక్తించిన సంభ్రమాశంబు(ఁ)గాంచి చిత్రరేఖ తామసి విష్ణు
సు(ఁ)దొలంగించి యునిరు దూని(ఁ)జక్కఁజేసి తన సదనంబున కరిగిన
కృష్ణపౌత్రుండు శోకస్వాంతం గాంచి మోహితుండై విస్మయావిష్టస్వాం
తుండై తనలో 45

తే॥ నాతి కాదది చంచలా భాతి కాని। భాతి కాదది రతనాల జోతి కాని। జోతి కాదది కందర్పు భూతి కాని। భూతి కాదది మన్మథ సం
తకాని 46

సీ॥ సముసుమస్తు బకవాసనల నాకర్షించి, కావించె దివిషద్వితతకాని
జాళువా పసి(ఁ)డి రంపాలతల్లకము చిని, కించె(ఁ)బోదిని మన్ననికాని
పాలవెన్నెల మేలు అలనేలు మరుంచు(ఁ), దగ(ఁ)జేసె దనిమంచస్థలంబు
పాన(ఁ)బుట్టిన రతిబానిబాణము(ఁ)బోల్చి, కల్పించె దని నిర్ణంపు(ఁ)జూపు
మడులచె విదెలు చతురాననుండు తొల్లి(ఁ), గాక యుండిన నట్టి నేర్పు కలదె
కన్న। విన్నపూ(ఁ)బోడులం దుభావించి చూడ(ఁ), దత్తరిన్నె మాదియ
చిత్రంబు యౌరా 47

మ॥ తలిచంద్రుల్ దిగులాంఛనసకల మిత్రశ్రేణి వర్ణింపని

వారికథ

కులకాంతల్ గాపాడని స్వజనములో పింపని తాతలు
జలజాక్షుండదలింపడే మునసి యోగా పార్థివ మహింగూడిని
స్త్రీలసౌఖ్యంబుల జెందకున్న నెటులో శృంగార మాకాస్త్రముల్ ॥ 48

తేగీ

అని యోజింపుచు కాంతసేవ బాణాసురపుత్రిక గాంచి
తనువున బులకలు పాదము గనుచుండ మున జెల్లె మోహించి ॥ 49

సింహేంద్రమధ్యమము - ఆదితాళము

ఎవ్వరి కానవే పువ్వుబోడి నవ్వు గయువ్వగ మవ్వం
పు మొయిదానా మాతంగ నిభయాన నవ్వు మోముగలదానా నా
పాలిపూబోన గయవ్వగ మొగమెత్తి వీక్షింపు తగురతి భాషింపు
జగతిలో నవంటిమగువ నే చూడగాన దగిన కరుణా వేంకటదాసు
నేలు నగధరు పౌత్రుడ అనిరుద్ధుడ మారు నుగల్పించిన సద్గుణచు
రుడు గనిన గనుండి దవెండు లక్షిలియా గయవ్వగ 50

ఉషాకన్య

సీ॥ ప్రాణేశ నీపుడాపజ్జ జేరగవిన్న గలలోన రతికేళి సలిపినాను
చరువాత మేల్కాంచి తావకాదంతంబు దెలియకమిగుల జింతించినాను
భవదీయ రుచిరరూపంబు నా బోటిచె త్రించంగ దాన వీక్షించినాను
మా చిత్రరేఖను నీచెంగటకు బుచ్చి ప్రేమతో నిటుల దెప్పించినాను
కానని పాంథు చేకూరగలుగ దేట మరుడు బాధింప జాల్చు గామం
బు వీడ్చి మేను పులకించె సిగ్గు పూనశించె గంధు నేటూరపున్నాసం
భోగసౌఖ్యమిమ్ము ॥ 51

తే॥ అని వచించి పరిరంభ సుఖంబు గోరి సమ్మోహింపుచుండ బ్రణయ
కలహంబున నకు దెస గెంచి యనిరుద్ధుండిట్లని యెను ॥ 52

ముఖారిరాగము - ఆదితాళము

నాను వేవే చానగరాకా సిరాకూన గరాను గమానవేం
ద్రసూనులకు దానవమందంతనలకు నే నాట్రైవేంచట్టు అకేమైనట్లు
వినాను వేలే గరాను గతల్లిదండ్రులవేడియిల్లాండ్రవిడనాడి యొల్లాబం

మసలఁజూసి యుంతి రాని మదాసి ॥ రామ ॥ వేంకటదాసత్రాణపక్ష
దారి మాతాత, పంకజాక్షి యుప్పిన [illegible] విన్న మెచ్చునటే ॥ రామ ॥ 53

వ ॥ అని నందమానంబునఁ బుట్టుంజాలక యనిరుద్ధ నారింగనంబునఁ గాం
చిరమె త్రిప్పట్టి యుట్టనియె ॥ 54

జంఝూటి రాగము. జంపతాళము

చిక్కినావె రేశనాథా ॥ చింతించినలాభమేమి ॥ చి ॥ టక్కరి ఆ
మఁ డాప్పుడిన్నె కన్నె వెట్టి నా రసములు, పక్కలు సంధింపఁగ నమ్మ నాయని
డివడు చూపఁ ॥ చిక్కి ॥ నిన్నటి రాతిరి వచ్చి నన్ను దాసి చేసి వచ్చి, పన్నగా
గాఁగిటఁ జుట్టి, తన్నన వాని మునవెంచి, తిన్నని చామలు వప్పి యి
న్నే ముద్దులు వెట్టి, మన్నన మాటలు వట్టి కన్నెటికమఁ జెడఁ గొట్టి, కన్నులారు
మటు మాయమైన నిన్ను వేంకటాఖ్య వరదుఁ డిన్ని శాంతము నమ్మ దేర, పెన్న
లాఁ దప్పున్న మాచేఁ ॥ చిక్కి ॥ 55

వ ॥ అని వనరిన నిరుద్ధుండు కాఁగిలి వదలించుకొని మారంబునిలుచుండి తన
మనంబున వనితా యుక్తములాంగి పుల్కించుచే మాతవేదిసౌఖ్యంబా అవును
న్న దిమదియాదివాంబున బులకలూరఁ గాచున్న నైనమ్మఁ గాంతపుసం
గసౌఖ్యంబు సూచ్య వించిచు చూచె దనని పురా శ మును నిట్టనియె 56

సీ ॥ ఇందువరాస్య నీవెందుఁ గోరితివేని, మరలఁజేరను గదా మత్పురంబు
పికవాణి నిన్నిటఁ బెండ్లియాడితివేని, గాంచ నేరను గదా కన్నవారిఁ
బాటలగంధి నీ మాటకొప్పితివేని, జూడఁజాలను గదా చుట్టములను
వనజాతపాణి నీవలఁ జిక్కినానేని, చేరఁజాలము గదా స్వీయసతుల
దేవసంబంధులకు వారిఁ దెగడిరమ్మ। ధర్మమా సించి నీవెంటఁ దోలఁజో
లఁ। బోవుచునా ఇదమె త్పురంబునకు నీకుఁ। వదినవరుఁ జూచుకానవమ్మ
చిగురుబోఁడి ॥ 57

వ ॥ అనిన నుషాకన్య యిట్లనియె ॥ 58

సీ ॥ తన్నునమ్మిన గోపతరళేక్షణలఁ బాసి, మధురకేగిన కంస మర్దనుండు
విరవాణి శిఖలచే వెలుచువారలతెల, మిసులనారటపెట్టుటే గలవిందు
మగవారితోడ వామాజనంబులఁ గూర్చి, వేటాడుచుండు పూవింటిజోదు
లవిదేవులకు భోగలాలసఁ గరిగించి, బాధించు మరునంటు మాధవు

హరికథ

తావకీనానురాగబంధువు యనాన గరుణానిధివంటి లాదవునాక స్తేలందుఁ
దాతనాటి గుణాంబులే తెలిసి తెలిప్పుడు పరతరంబునననుమాటుతథమయ్యె 58

మ॥ శిలయై యాలోకమై మువ్వురాసేవముక్తపచ్చిత్త్వంబు వేనిన్నఘం
పులఁ బ్రోద్భిందఁ గరంగమున్నది మహాద్భూతంబులద్దాన్పుత్రియుక్
వలరాజిప్పుడు నన్నుఁ బోలెనిను వే వంచింపనేడయ్యనిస
పలుగాకియు నిటు చ్చునయ్య బలఃసుంభదాబుప్పపూర్ణాత్మియ్యె 59

తే॥ పురుషవేషంబుఁ దాల్చి వసలసిబాష్పపుపకుముప్పకానిముగతనంబరుదు
నీకుఁ జెలఁగియాసోయగంబు సుస్ఫుంచుపే ॥ నేలయాచ్చునా చేతమా
స్పఁ దెలెఁగి మొలఁగ ॥ 60

తోవార

మూమరుచున్నది మామావాముని సమ్మోదమునని రుద్ధుండు
కదియఁ దిసికాఁ గిలించిపట్టెను కంబాప్రముని పౌత్రుండు 61

శ్రీరాగము. ఆదితాళము.

ఇంతయాసంతాపంబుఁ జేనాడు ॥ విరంతి ॥ యెంతెంతో
బలవంతము గాని స్వాంతముఁ గప్పు నిరంతరమోహా, ధ్వాంతప్రాంతముగాఁ
దలఁగింతు రవంతే సెప్పు లోఁ జింతనాంతకుము ॥ యింతి ॥ పరివాసంబున కేయు
పునిఁ బూనితిఁ గాని, మరుతాపు యునికంటె బరువైనా పైనిఁ బర్చఁ గుచ్చునవే
రవేంకటాఖ్యు వరము నిసాక్షిగ, పరింతు నిస్నేమరించి వెన్నెను స్మరించెను
దును ॥ యింతి ॥ 62

శ్రీరాగము ॥ ఆదితాళము

ఇప్పుడు సాంతవిత నెవ్వరే 11 యిప్పు ॥ చెప్పఁ దగిన
మాటాప్పనె యింగన మొప్పి చంపంబు నఁ ద్రిప్పు యవెట్టిన చెప్పని మాటు
లు చాపు రసియు నామువోవ కలాఁడు త్రిప్పైచినా ॥ దిప్పు ॥ వాసిగ వేం
కటదాసు వరధి కోల్లాసము సంగడు వాసుదేవుకృప, చేసె ముకుందుఁడు (గ
దా సంబంధముఁ బాసి పోవ ననిబాసయొసఁగుము ॥ యిప్పు ॥ 63

తే॥ అనుచు జెయిఁ బట్టి లాగిన వారి కౌనేత్రు నాచరించి తదియా
లయంబుఁ జేరి ॥ శ్రీమపర్యంక మందు ననిక్కి మాంస తూలి కాంత
ల్పమున నప్పుడు ధూటి నిల్పె 64

శ్రీరాములు

68 ఉద్యానవిలాసము

సీ॥ కమనీయ నీలాల కప్రజంబెగమున్ని, నిద్ధంపు చెమ్మల మును ద్దలొద్ది
నానచె బెడమొగంబైన విన్నగ ప్రొప్పు, తెలిగా వించిన గెంటనవిమి
శొంగాకరంచు కంబు చెలివించిన సూచ్య ద్ధంధ్యంబు పాణి పద్మములబు
మోము మోమున జేర్చి మోమోటమున మోవి, నాము చుజఘ సంబునంటి
ప్రాకి
ప్రియము వాచ్చించి చందురు పెకలించి । వలపు కేళ్ళ దలించి నే ఘగన ద్ధం
చి । రతుల దలించి మోహాంభారము నము౦చి । కరగె నని రుద్ధ గండ
యుషాకన్న నపుడు ॥ 65

తోహార
వనలు రెయు యువి తలవ పకంపా దంపతులిద్ధ జేటులగూడ
మి సుల సౌఖ్యములు నను చుండిరి, లద్ధాపతి కృపగా నిందూడ
ఇట్లుండి ప్రమదావనంబు నకు నేగి యొక్కదినము నను
గట్టిగ నని రుద్ధని తోడను షాకన్న మక్కియుట్లనెను 66

సావేరిరాగము. త్రిశ్రజాతి

ఈ వనశృంగారము గన్గొనవే శోభిల్లు పూవు గుబ్బ
మాపులు బల్లిద పున్నాగపులు, నెరం ద్దనోపులు, సంపెంగ తావులు చెం
గల్వబావులు విరజాజి తీవియలు చాలగల గయ్యావగ సారతరపి
ప్పల వృంయ మారములు పనస జంబీరములు నింబ ఖర్జూరములు సౌవర్ణ్య
శ, మారములు రుచి ఫలపూరములు భూరికరాజా రములు మంజుకర
వీరములు శ్రీతలప, మారము వెపుడును గలుగు నీవగు నాకములు కోకిలా
నికములు కుక్కుట స్తోకములు కలరవో లూకములు భూగ శుక కోకములు
పథ మానస సౌరస ములెలుసు గలుగు నీవన చాలి వేంకటదాసు నేలు పా
రికరుణా వసినజాలు చటాదారకా, రుద్దల ములు సింహాంశల జా
లములు మక్కటుక్కు, గాలములు కాసరచిరాలములు పరువులిడు వేళ్ళ
తో డక్క కుండెక్కు కానెక్కు గలుగు నీవగు 67

వగ అప్పలు కులకలరి యని రుద్ధుండిట్లని యెన్న 68

సీ॥ ఇభయానని దుపాలింద్రయందు నెట్టాని, పాటుదీసూనస్త బకములందు
మధువాత్తదారు యుగ్మంబు నందునెట్లాని, ప్రబ్బు దియనెట్టి కంబముల
యందు

మాలిక 69

వారిభవలోచనములందు నెత్తావి, చెరదివికసితాంభోరుహముల
భామాభవనితంబములయందు నీకాని, [illegible]లు వవియు సుకతిన్నియలు [illegible]
నలినగంధి నిమ వాసయందు నెగాని। కాంక్షసేయుచు చూడు కాంచనముల
వాముచన్నుకానవలాయి చెల్లునే గతొలవింత వెన్నెదల్ చేజెవ్వు
వగ అనిపర స్వరసల్లాపంబులు గావింపుచు తనవిహారంబు నరపాము గమ
లాకరంబులందు జలకేళి సల్పుచు నంతఃపురంబు నవ్వాలయనాథ్యం
బులందెలుచు నిత్రా మహ్జన భోజనాదనాదులందు నెడం బాయక చి
త్రశేష సహంగంబున సర్వకాలంబులు నెల వేల్పుకాసుచు 69

సీ॥ జలవములున్నను సవరించి చలువగింటెములచే నెమ్మనుల మరదుతెచ్చి
రమణీయకనకాంబరంబులాయ్సనదాల్చి మస్మతున్నాలు మంచు పాపెరాచి
తెరుగాంగస్తూరి తిలకము ధరియించి పరిమళద్రవ్యంబులలము చూసి
నవమణిమయ భూషణంబులగైసేసి పత్రసంపత భోజనము నచ్చి।
పాయకుండ నజప్రవాబాజానంద। నానిరుద్ధ లుభోగంబులందుచుండ
నాకృతటి సావిదల్లంద్రు నిక్షేపము చి। భయము తోనేగి పల్కిరబ్బాజ
తోడ 70

మ॥ సురవైరికనుచుందు మిల్లపుడుమ్మా నుద్ధాంతమధ్యంబుతో
తరుణాంబందునతేనివింతకళిగెం దర్శింప [శతృత్రశా సంపన్నతా]
వరుదైత్యత్వష్టు వనంబునెక్కనిరిచెదె వృద్ధు
స్థిరుదైసాధ్వసమింత లేకమెలగెన్ [illegible] 71

ఉ॥ వాని సురూప వైభవము, వాని మహాత్మ్యరచావంతన్నెరతే
జోనిరచుమంబులెంతనివి, శుద్ధవచస్సముదాం [మాహయ]
నవుగానెవెప్పుడుజ్జ్వలంబున నట్టి మహాసు [భావుడ]
బ్జనన గూడి తావకగృహంబున గామసుఖంబులం[illegible]
డెదుదే 72

తోమర
ఆ మాటలు విని బాణాసురుండత్యంతాగ్రహము వహించి
మోమోటము వోని యుట్లులనెదవ ముందున్నభటులగాంచి
73

 ఉషావిలాసము.

మోహనరాగము. త్రిపుటతాళము.

[illegible]

వింటిరా భటులారా యూ॥ విస్మయమెన్నండైనకని॥ వింటి॥ మింటను మంటనెరిగిన బలుకంటకులను మును దెల్పిననా, యింటనుండు నితని మానస వాంఛ నంటి నంటి భోగించె నుకథ॥ వింటి॥ చెలంగుచుండి యున్న నవిపుత్రునిదెంతటివాడైనంగా, పాదకయోదకము శమ్మనంబు జాడనను మమ్మేడుడు దురమున॥ వింటిరా॥ ధరవెంకటదాసవరదుడగు, హరియైన నిభయమెందక సంగరము నరింపుడు మాకవి దుర్భర మైననా తోడెలుపుడు॥ వింటి॥ 74

వ॥ అంత నభ్భటులు రాజశాసనము వహించి యత్యంత రోషాయత్త చిత్తులై యుషాసౌధంబు డాసి తమయేనిశాసనంబు వినిపింపఁ దత్సమాచారంబు విని దుఃఖింపుచు ననిరుద్ధునితో [illegible] నక్కన్నె యిట్లనియె 75

సీ॥ జననీజనకులతో బాయె నాతో పరంపరలతోనెన్నడు బాయఁజేసి సర్వకాలములందు సడలింప వల్లని, బాంధవ మిత్ర సంబంధము డిగి ద్వారకాపురిలోన పారభోగములెచ్చే, వెలయు నిన్నాటకు [illegible] వించి యుంచి దుష్టరాక్షసులచే దుఃఖంబు [illegible] నైతి నిగధాయింకమాఁద నైవ పొందఁజేయఁ జెంతనెను నిరక్షించి। యెటుసహింతు బ్రతుకు [illegible] ఫలము లేదు [illegible] 76

వ॥ జాయామణిసారాత్మ యిట్లనియె ॥77

నాటరాగము. ఆదితాళము.

భామా చింతయేల, సుగుణాలవాల॥ భామా॥ క్షేమంకరుఁడైన మనల నిపుడు రక్షింపంగలవాఁడున్నవాఁడు॥ భామా॥ మించి విరించి సృజించి సృష్టి జేయించి యజాండమ్ములెంచి బాజ్యులోనుంచి [illegible] రక్షించి దుష్టుల వధించి భక్తులను గాంచి సుఖములొదవించు కృష్ణుఁడు నడెంచి ప్రోచు॥ భామా॥ వేంకటదాసుని శంకలూడ్చు మానాంకజనకుఁడే సంకటమెడఁగ తలంచక వచ్చి నిరంకుశుఁడై బాణాదులనిలోఁ బొంకమడఁచి నిన్నును నన్ను గాని యాటంకము లేక రుకును స్వపురికి॥

భామాగ 78

తేవారి

అని బాణాసురుని మాటలు విని వారు ప్రోత్సాహంబున నేగి
ఘనసాధనముల నుండి నిలిపి యనిరుద్ధుం జేరి సవలనాగి
చేవేల నథయుంచి రణస్థలి జేసి [illegible]పెంబున నేయగ
శమలగుచు వారు తచ్చేపులు వసుజాధిపుని పై వేచెయ ॥79

వ॥ బాణాసురుండును బాహు[illegible]ంబు లాలోకించి యనిరుద్ధుండా
నిఘోరయుద్ధంబు నర్పుచరకైకలంబుచే జయంబు గానకయుండుని యు
పదేశంబుచే మాయంబై గానిశునంబునకు గమించి శాదాంతరాళంబు ప్రా
ంతంబుచే నిండించి యనిరుద్ధుల [illegible] నాగాది నస్త్రంబులచే
బంధించి కారాగారంబునం దుంచి స్వకీయ భవనంబునకరిగె నటయ
ప్పుండు ద్వారకానగరంబున నిరుద్ధుని గానక శుద్ధాంతకాంతాలలాము
లు దుఃఖింపుచుండ వారలోరెదవి గోవింద్రుని పాదంబులపైఁ బడి లేచి
నమస్కరించి యిట్లనియె ॥80

సీ॥ జమునిలెంకలనైన జడిపించి పురలాయు గాచు తలారిమూక గికురించి
పూని మరుద్వుఁ డైన బ్రవేశింప రాని ప్రాసాదాంతరంబు వారి
వతలక కాఁగిళ్ళ నది మనిఘ్నరఁ బూచ్చు కామినీ వారంబు నేమరించి
చరిచిమకరికి నదేరిసి నిద్రపోవ ననిజజాగరూకతనదంచి
కుచరత్నాసి ధ్రమనం యనిరుద్ధునేవ్వరెచ్చుటికిఁ గానిపోయిరో యెఱుఁ
గరాదు భర్త్రనై వమున్నబన్నములవ డినరతిఁ దనయుని గాఁటుంచియు
పుడుచింతఁ గనవలసె ॥81

[illegible] వ॥ అనిరుద్ధుని భార్యపల్కినదెట్లనిన ॥82

సీ॥ అబ్జజతుమా మనోహరు భూరిసుందరా కారంబుఁ గనులారఁ గాంచువార
లు నేత్రజ వానాయకుని సంయుక్తుఁ జేర్చి మనసిజసౌఖ్యములానిదాఁక
విశ్వేశమా ప్రాణవిభుని వక్షోవరం పంచంబుఁ జేవులనాలించుదాఁక
సంసారసారమా నాంతుండుదుర్గాఁగఁ బాడాంబుజములపైఁబడినదాఁక

ఉపావిలాసము

గడపు బానం బున నాసి తా ప్రూరాణాముక నమ । దమ్మనిగ పచూపు చర్మ మత్యంత
సుజ్ఞమము । గసనసవ నారు పల్కు గొరదు గదయన్ । జేవమ కోసి ట్టినవి
చుమనా చెప్పుము తత్వగ ॥ 83

వ॥ శుక్లమిసే ప్రభాసుమిట్లని ॥ 84

సీ॥ శుప్రూపు గారవించుచు సుమ తెప్ప కసంచు మనరతి మన్మథుల్ సటుండ్ల
వమ తప్పవు కటులమా దము గవిదించెదు హౌత్రు గడెవండి కసంచు వుత్త్రవలు
ఉంచు ।
సమయాసు కూలాభోగము విచ్చు పతి (భూషి) బ్రాతు నేలంచు నిజభార్య
మాకె ఉంతలు తెలు మాట్లాడు మహా నంచు డకెనవ్వె కనినంగ శలి డిం డు
మాయము న ట్టియ విరుద్ధనంయు పాంయు । కాశలం బ్బునన్నె సనిక్క డినైద
చ్చి । చూపవే తెన ట్లు గాకున్న నీపదములు । పబ్బవిడుతు కుజ్జే పమూర్తు
జాగాధ ॥ 85

వ॥ అని యట్లు వశీ చుచున్న కుద్ధాంత స్త్రీల [illegible] మాటు డించి లోనికనిచి
సుధర్మ సభ కరుదెంచి పౌత్రాన్వేషణార్థము కే చారులం బుచ్చిన వారలు నానా
దేశ పర్యటనంబు గావించి ఫలంబు గానక మరల ద్వారవతి కేతెంచి వాసు
దేవున కున నమస్కరించి యిట్లని ॥ 86

ఆరభిరాగము - ఆదితాళము

ఎందుం గానరాడు గర్వా దృశ్యనయెందుం గనందనందనామా
మాశక్తి కొలంది సందుసందు గొందిగొందికి డిందిత తెలివి జెందిచూచినను ॥
యెందుం ॥ చోళ పౌరసీక కాశీ కోసల గౌళ చేది సింహళ ద్రవిడ పాం ॥
చాల మద్రకర్ణాట పాండ్య నేపాళ తాళ సాల్వ దేశములగ్ర నెందుంగని
కుండలి యని సంగతులెవము లోకములందు సేవగా పున (బు) రామమా
నియోజించి వైరుల నిరాకరింపుము యనా వెంకటాఖ్య నిపాకు నట్టిదేవ
దేవమాగ కెందుం ॥ 87

[illegible]

తే॥ అని వచించిన భటుల వాక్యవారములను । జింత జేయుచు నాత్యకి సనపౌత్రి
ప్రభృతి బంధులతోడ సంభాస్లలమున । మాధవుండున్న తటి దేవమానివచ్చి

తోడి

హరిచే ననుజ్ఞఁ గాని తపనీయమయాసనమున నివసించి
సరసిజాక్షు పదారవిందములు స్వాంతంబున ధ్యానించి
అనిరుద్ధునికై మారజనిత చెల్వార లాలించుట వేళా
కనివచ్చిన సంగతి చెప్ప దినాలత్తింపుడు వగదూల
బాణానందనా హోమవ్చేదత్వ్పట్టు కాంచు నత్యుఁజేర
బాణునిచే బంధింపబడి బహుబాధలొందెను మురారి ॥ 88
సిగతపనీయమయుని స్తాంతములనుండెడువాఁడు, కాలాగురుహోమునివేసా
కుచ్చుందెడి।
బుష్పమాల్యంబులింపుగ ధరియించెడువాఁడు, తెరలి పాశములబంధింపఁబడియె
పంపాక్ష్మచంద్రికాసక్తిఁ బొందెడువాఁడు, సాంద్రాంధకారవాసమున మలఁగె
ఘనతరుణీమధ్యమున సంతసించువాఁడు దంటిమైత్రారాడుచుంటగలిగె
నయ్యయనిరుద్ధుఁడాతని కబ్బియున్న। కర్మఫలములని వావె సడలింగింప వేని
సర్వశక్తుండైనడు భగవత్ప్రేక్షకాఖ్య। విలుచునే లోకమందెంక నిరజాక్షు
89

వచ:-

శాంతము స్థాని తోడి ।- ఆదితాళము

పనిగ జ్ఞనాపేక్షితారాజా గనేడు ॥ పనిగ ॥ అనిరుద్ధుఁడేమైనా
యెనాకాన్నినాక్షనుండిన నతెకే బంధుగులు చిత్రా (వార్ధి) మునిగి వాపోవు
చున్నాంత, దేవముని వర్యుఁడిపుడు నారాయణు దెలిపి చేననా వృత్తాంత
మంత ॥ పనిగ ॥ బలినందనుండైన బాణాసురారాతి ప్రద్యుమ్నవిత్తాఁ బెట
సాలనుంచి, తనస్త్రీలు చుపాడు దేరనిగర్వించి, బాణుల నలయింపు
చుండెను గర్జించి, మన ముచలము మాబు నచ్చుటికేతెంచి, నలరాజ
సుతుఁ గాంచి, బలు మోదమొందించి, విల సజ్జయము నమించి వేం
కటాఖ్యున నలరించు ॥ పనిగ ॥ 90

వ ॥ అని నంబుధులుండెడ్లని యు ॥ 91

[illegible]

[illegible]

మ ॥ వనమునవింతఘనంబుఁ జేసి పలుకన్ వాల్యంబుచే వేయులన్।
పనివాఁడంచునువాఁడె నేచ్చుటికి నప్పింపింపఁగా నుండునే

ఉషావిలాసము.

తనయుంటుంగల సామ్యాకర్షింపుమవ్వ తానునిర్బోధించితా
మనునేమెంతటిశ్లాఘ్యవంతుఁ డస్సైమాను పోదము సర్వేశ్వరా ॥92

తోమర
సిరిపాణిప్రపద్మములతో యమునేశ్వరుఁ డగు మురవైరి
గారవమొప్పఁ గనెగవంతుఁ డగు గరుడుని మూపునఁ జేరి
ఆకాశంబునఁ బూవ్వుచుండనే త్రానందంబుగఁ గాంచి
నాకౌకసులెల్ల మచ్చవచించిరి నయముగ శిరములు వంచి ॥93

జయసింధురాగము ॥త్రిపుట॥ జాతి

ఇందిరావరా సుందరాకారా నందకుమారా
వందనమిదుగో మందరనగధరా వారాశిగంభీరా ॥యింద॥
ఆపన్నాధారా గోపీరాజారా తాపసమందారా
రూపజితమారా పాపసంహారా కాపురుషగుణదూరా ॥యింద॥
శ్రీధరశయనా నీరజనయనా తారేశనిభవదనా
మారారినవనా, సార్వకథనా ఘోరదానవశమనా
వేంకటదాసా, విశ్వవాసా విశ్వమోహితరూపా
శంకవృద్ధాసా, నవకనకవాసా నళినబంధుదాసా ॥94

తోమర
అనిమిషులిట్లు నాయాడుచు వాలి పైఁ జలరుచోనఁ గురియించన్
వనజాక్షుఁడు తలయూచుచును గిరిపురము సమాపించెన్ ॥95
వనితత్వమయంబున బలరామాదులు దేహంబులు కనకవర్ణంబు
లగుటయు సిరపాణి చక్రపాణి కేళ్ళనియె ॥96

~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

సీ॥ పల్లంటుబాలగాంపు వాసించునేమను, బంగారుపన్నాణెఁ బరిఢవిల్ల
మూలకాజిని నైవద్యమోలించు నేసంక, దాసానివ్యూపుచేందావఁ బాలిచె
దెవిబండములనెల్లఁ దెగడునిఘోటక, కంఠంబు పద్మరాగంబుఁ బోలె
శ్వేతవర్ణ శాబ్తిఁ జెలఁగు మద్దెవేంబు, ఘనతామ్రవర్ణ మూలవరు చుండె

మేరుపర్వతనికటంబునఁజేరినాము । లేకవిష్ణుదేవోత్తుమ [illegible]
నిమఁదలిసి । యున్ననాకునేటింగింపుమన్నయన్న । గారితోనిట్లులనెగోవి
రావటుండు ॥ 97

వ॥ [illegible] గిరిరాజపురంబుఁబరివేష్టించియావవాసయానిమంజుచుండ
పక్కారజాంబునందోసి మునిదేవాంబులవిపరీతవర్ణంబులయ్యెనసుటయు
నబ్బులదెవ్వఁడుమహాత్ముడనింగడచువిధంబువర్ణింపుమనినంత
హెచ్చరికనైనదేయునిఁగాంచిదనింజలన్నరులమీనవనమ్మవానుభావుండు
సుకేయుపక్షంబులచినాశరగంగాజలంబులాకల్పించియున్నకడం
తింపఁజేసినమధుసూదనుండు దేవతలసంకల్పమాత్రంబున
రూపుమాపిగిరిరాజంబుఁబ్రవేశించిపూండరీకాక్షుండు ॥ 98

మ॥ బలభద్రుండు సుకేయుసూనుఁడగునాప్రద్యుమ్నుఁడుండోడురా
వలఘుప్రౌఢిమతోడ్పలంబెసఁగనాలాంగలిధావరా
ధలసత్వంచననంతపంబులనువిధ్వంసంబుఁగావించిరా
వరిపాండవసమయంబిభీషణగతినాశ్వేతబాణుఁడత్సుండై ॥ 99

తోహర

తనసేనలకాఙ్ఞపింపఁగనదనుజవీరులురుడించి
వనజాక్షుపుత్రున్మన్నసేరులదవారిసైనికులనదరించి
కలహామునర్పఁగయావవసింహయులు కాలాగ్నులగతిరేఁగి
విలసితాసుగంబులుసంధించిరిపిండులవానులులా ॥ 100

[illegible]
సగఢత్రాలతాలవృక్షపవమాన్యారుపుత్రతనుమహాద్రికొండటఁదూలవేసి
తిక్కుతప్పకుంబనిత్రీఢంతసంతతుల [illegible] సడలించికొండటఁజావేసి
శాల్వలత్వన్నరువాసంకాశకంతకము ఖండించికొండటఁబండఁబెట్టి
బహుమంత్రశక్తునాప్రాయాదరంబులుపగిలించికొండటబారిసమరి
కాపురసవెఱ్ఱఁగారణారంగవలాతి । బిస్సగపంటలుసేయఁగంపెతనరి
ము । లనుచువాతన్నపస్త్రోంబులధికభతిఁ । బాణిపోవంగఁగాంచి
యాప్రమథగణము ॥ 101

ఉషావిలాసము

వెగ్గ శివాజ్ఞచే విజృంభించి హరాత్మమానుషస్యంబుగాఁ జూచి
శైలజానిచే వారింబను చుండ గంగాధరుండు హరి కోపావేశ స్ఫుటంబు
డై యొక జ్వరంబు సృష్టించి పనిచినవడు త్రిపాదయుండై శిరస్త్రయ
త్రిహస్తయుతుండై బలాన్వితుండై శౌరికి నమస్కరించెను 102

పంచచామరము

భళీయటంచు నావుతించి హరువస్త్రము ఘడిదో
జ్వలంబు నన్నిశల్యము చుండఁ బంక జాక్షుఁ గాంచి యా
మలాగ్ర ధారి నన్ను ముట్టకుండ లఁ దోయి యుచున్నది
యలామయంబుఁ బాపుమన్నఁ గంస వైరి నవ్వుచున్ 103

పంచచామరము

హరిశివజ్వరంబు దీని నాగతి వునన్నఁ గాఁ
గెలింపు మన్న నట్లు సేయఁ గిన్కఁ బూని రోగమా
ప్రలంబ వైరి వేడి చక్రపాణి హొంటఁ జేరియా
వలింతలించుచుండఁ గేశవుండు కోపించి తాఁ దై 104

పంచచామరము

సురాసురాది జీవులెల్లఁ జోద్యమం [redacted] దవైష్ణవ
జ్వరంబు సేయ జంపఁ గా హరా హటంచు వేచియు
మ్మురారి లోన డంగి కష్టమింకలుంగఁ జేయు శం
కరజ్వరంబుఁ బైకిలాగి గాఢ శౌర్యమొప్పఁగాన్ 105

తోమర

తన్నెల్ల త్రిప్పలాచే బాధింపఁ గఁ దడఁ బడ్డ శైవజ్వరము
వెన్నసంగి పాలుఁ దొడఁగె వెన్నుని వెడిచి మిగుల వగరము
తిరిగి తిరిగి వైష్ణవజ్వరముచేఁ జెలుట నిజము నియించి
మరలి వచ్చి గోవిందునిఁ జేరిన మస్కారముఁ గావించి 106

వగబలు వివిధంబులఁ బ్రార్థించినఁ గరుణారసముప్పొంగ దగురున్నతోషి
తుండు స్వకీయ జ్వరంబుచే బాధ లేకుండు నట్లును ప్రసాదించి [redacted]
శైవజ్వరంబును రక్షించిన నా జ్వరంబు హరింగొని యాడుచుయు
చ్చుంజని మొనటుపి మ్రొటుమొప్పుండును నంది హా హానా రూఢుండై మధుర

ధనువింగవిసిన॥107

సీ॥ ఆగ్నేయశరము వైతాళరాతి సంధింప సడలించె వారుణాస్త్రమున
శాంతినాగాస్త్రము వాభ్రేయుఁ ద్రైమ్యేయంగ రూపఱఁజేసె గారుడమున వారి (శాంతి)
హరిగలతాంతాస్త్రము వాయుపూరిఁ బరిచరింప సేవయాస్త్రమున మాయఁ
జేసె భవుఁడు| భవుఁడేయు బాణముల్పంకజాతాక్షుండు పద్మా
క్షుశరములఁ బాపకాద్యుఁ| డిట్లు ఖండించుకొనుచు జయమెచ్చృతో
డఁ| బోరుచుండంగ నాంశ్రకమావి| భుండు సమ్మోహనాస్త్ర
బుగండు మాటి| తొడుగ వుడ్విన్నందిపైఁ బడెఁ బురారి॥108

వ॥ అంత నరకాసురాంతకుండు పాంచజన్యంబుఁ బూరింపుచు బా
ణుని సన్నిధి కరుగుచుండఁ గుమారసాధ్వము వారి నడ్డగించికొంత
వడి జన్యంబొనర్చియోడి ప్రాణంబులు దక్కించుకొని పలాయనుం
డయ్యె నంత జనార్ధనుండు బలినందనుసమీపించి యిట్లని
యె॥109

ముఖారి రాగము. జంపెతాళము

నిలువని లుబాణాసురా గనిన్నుచూడఁ బోదురా గనిలు॥ కలి
మికి బలిమికి నాతోఁ దులదూగదు వాదు వేరని పలుగాకి యున్నత్తుఁ
డవయునుత॥ పలికి నావనివింటివినదు మాట లేర॥ నిలు॥ వాకిలినే పరా
రిగావలివాఁడై యున్నాడని టాకుటిమలతోడను న్ననిన్ను నేకరణిఁ
జేయుదునో తెలుపు కన్ను॥ నిలు॥ ధరవేంకటదాసుని వరదుఁడనౌ
నా హస్త్రమునిగ సరిదప్పని పుచెఅనాలలోన చిరుదప్పైయుంచియున్న
వాఁడనని॥ నిలు॥110

వ॥ అప్పలుకులు మలికి బాణుండిట్లనియె॥111

సీ॥ కడిమి మున్కడఁ గెంపను డికి తుంచిలిగాడు పగులఁ దన్నగఁ బోతబం
డిగాడు
వడిఁ గూలదాఁ చ్రముక్కడికి రక్కసి యుగాదు, సమయుంపవృష్టి భసంచయ
మునగాడు

ఉమావిలాసము

కనుచూపుచేఁ దెగుఁ గంస ప్రాణము గాదు, పొంగారి చంపఁ జేసెను గాదు
విశ [illegible] షై ప్రుక్షేంపఁ గాకోదరము గాదు, కంజారుతోఁ జంపఁ గాంగ గాదు
[illegible] గెబ్బరా తలచు త్రాబాబ్బ
లు వేల్పుడు। దనుజ సింహ మనుచుఁ దలఁపు మయ్య। శక్తవతా
నెనకు జయము నొనవచ్చిన। హరిఁ బోగదయ్య తమ్మ కంటిగ 112

వ. గ. ఏతద్వాక్యంబు లాకర్ణించి నారాయణుండు స్వకీయ దివ్య
చిత్రంబున [illegible] చాణూర వధింపఁ దలంచి [illegible] 113
సిగ సకలాస్త్ర నిరసనా సాధన పాటవ నిరోధ సదంబైద్దాని శాసనంబు
షేడిత రాక్షస మర్త్య బేతాళ భూతావళి, పక్షనంబైద్దాని గక్ష్యసంబు
నను కూల జన సంచయాంతర్భయ స్మృతి, మారణంబైద్దాని ప్రేరణంబు
సర్వలోకాలోక సంచారమునను, ఘాటమౌనద్దాని పాటవంబు
[illegible] నట్టి దివ్య సుదర్శనం బాగ్రహమున। శ్రీ వధూ జాని విష్ణుం
గ శ్రీ ఘృతిని। తెచి బాణుని మీఁద ప్రాతియు స్వకీయ। నా ధూభా
వంబు బెలింగె యున నల వమగింపగ 113

తేవార

మండిపడుచు బాణాసుసంచయము భీమగతిఁ దమమ చుండఁగను
చండనాథుఁడు మూర్ఛఁ దెలిసి విజాపతి తోడి ల్లానను 114

కన్నడరాగము. ఆదితాళము

చాలింపుమీ కేశవా గకోపంబింకఁ గజాలింగ ఆలింపు నామా
టఁ బాలింపు బాణుని దలాలింపు పుత్రుని గఁదలింపు మోదమునఁ గజా
త ప్పు లేని వాఁడని వనిఁ జెప్పవేసు పూవిలు తాని, యపార్వతా నై కరుణారస
ముప్ప తిల్లఁ ద్రిప్పలు వెట్టు కగ చాలింగ పొలసుఁ ద్రైసట్టిపని, నీ తలదండన
ము వచ్చి, మేలు సేసి నావుగాని, కేలు గవదుంపు మయ్య గ చాలింగ దీని సేవ
త్రాస వమునఁ జేసి నుతి వేంకట, దాసు నిరక్షించు రతి నీతో
నిఁ గాంచి గ చాలింపు గ 115

వ. గ. అంతఁ గృష్ణుండు దయారసపు పాపూరితహృదయుండు
గుటను అంగిసుదర్శనంబు శాంతించెఁ దమ్మారి వండలతోంబడిన

మిది బాహువులు గోల్పోయి దోషారయున్న సహస్రకంప
తనేరుండై యున్న బాణుని విడిచి మురారి పురారితో నిట్లనియె ॥116

సీ॥ మృదులౌ సుకంఠహాస హేతుండవు సుఖుడవై సర్వస్వంబు నొసంగినావు
ధనధాన్యపుత్రమిత్రకళత్రబాంధవపరివారములు సృష్టి పరచినావు
బాహువు విన్యసము చేసి చెకొని వర్ధించు పరిపంథులను త్రుంచి వైచినావు
నీవలోసు మంబు పాడైన యుండె బురముల నెనరంబు నిలిపి పోషించినావు
బాణాసురున్నవతండు దుష్కృతి యగుచు నిన్ను దూషించినదెట్లు బహుమెంచె (। జెలువలమూ(బాలు వోసి పోషించుటట్లు। సోమలకు నిట్టిపరము
లనిమ్మయ్య ॥112

వ॥ అని పొగడి పేశంబాన ద్భవశ్రీకృష్ణునకు నమస్కారంబులాచర్చి బా
ణాసురునకుఁ గోరిన వరంబులొసంగి శంకరుండు సపరివారుండై కైలాసం
బున కరిగెనటు పిమ్మట బాణాసురుండు గరుడవాహనుం [illegible]
[illegible]
యనిరుద్ధుని కడకేగి నాగపాశ బంధంబు విడిపించి యున్నవానారనసం
ఘంబులొయనంబయ్యెనప్పుడప్పుండరీకాక్షుండు లోకరక్షణా
సమర్థంబగు స్వకీయ హస్తంబున నిమిరెను నిరుద్ధుండు బలారాఘ్రం
బులుగలవాఁడై తాతగారగు కృష్ణునిపాదంబులంబడి లేచి యిట్ల
నియె ॥113

సీ॥ చిత్రరేఖా తాను సేవిద్యచే భ్రాంతిఁ జెందియుప్పుడు ప్రవేశించినాఁడ।
మిమ్ము షాసుందరతారుణ్య వాహంబులో నోలాడి పురుసౌఖ్యమొందినాఁడ।
బలిపుత్రవరాయుధ ప్రభావనిర్జితభుజా బలుఁడనై కారలో నిలిచినాఁడ
బలుబిడిశేవధి చెడసి నట్టులఁ దావ కాంచితాంఘ్రియుగంబుఁ గాంచినాఁడ
బాముల దగించి వెలిగించి బాలిమించి। తప్పు మన్నించి యుషను మోదం
బుఁ బెంచి। కానిచేసుటు మంచిదనియెంచి నను తించు। నాడనాలించిలా
లింపఁ బూడుమయ్య ॥114

వ॥ ఇట్లు పల్కుచున్న మనుమని వీక్షణాలంబు మనుమని దీవించి యుషా
నిరుద్ధ బలరామ ప్రద్యుమ్నవ్యూహలతో వేరుణలోకంబునకుంజని వరుణుని కడ
నదివరకుండిన బాణుని గోవులం గైకొని తదుపరి ద్వారవతికి విచ్చేసి పౌర

ఉషావిలాసము

జనదత్తోపవర్గప్రదదక్షిణ నమస్కారంబులం గైకొంచి శుద్ధాంతంబుఁద్రే
రి తుక్కెకె సత్వభూమాత్రమున సాధుజనంబులకు సుష్టాన్నములఁ (బ్ర
తర్పించి వనంతయు సంతోషసాగరంబున నోలలాడి రయ్యవసరంబున ననిరు
ద్ధుని పూర్వభార్యలుషా సుందరితో నిట్లనిరి ॥115

సీ॥ నీ నేమ చాతుర్యంబు మోదించి నమగంధ్రు మమ్మెంతనే మ్రొక్కనే యమ్మలాడె
నని యశంబునందానఁ జెందిన భర్త మన్నించునే మమ్ము సన్నుతాంగి
నవాలు చాపులనెక్కైన చెలువుండ్రు గారవించునె మమ్ము వారిజాక్షి
నవిలాసములపై భావముంచినఁ జేఁడు భోగించునే వమ్ముఁ బూవుఁబోణి
మనము వచ్చు స్తోత్రములకన్న వాడియై యెడరుగాదేవె నుకమోదముకన్న
లాసియుట్లు నివ్వహాసిఁ గొంచి తక్కెనఁ గాని మమ్ముఁ బ్రోవఁగాదలం
పు ॥116

వ॥ అనిన నుషాకన్యయిట్లనియె ॥117

మ॥ వినుఁ డీలాఁతి పోలంతి గానుమి మమ్ము వింతునదయా వృష్టిచేఁ
గనుఁ డీనేరము వెన్నఁగా వలవదక్కలనాకందమున
ననుమీ లోనాకదానిగాఁ దలఁపుడీ నావల్లనే కల్గదే
యును వెంటుం జను దెంచు నట్టి పనిరారా మున్నమీ రాదరింతిన ॥118

వ॥ అని వచింపుచున్న బాణనందనను నాదరించి సవతాండ్రు మందస్మేర సత్తు
తోవదర్శిన సంఘంబును స్తుతించి రనిరుద్ధుండును జాయామణులం
గూడి మహాభోగంబులం దుచుండె ॥119

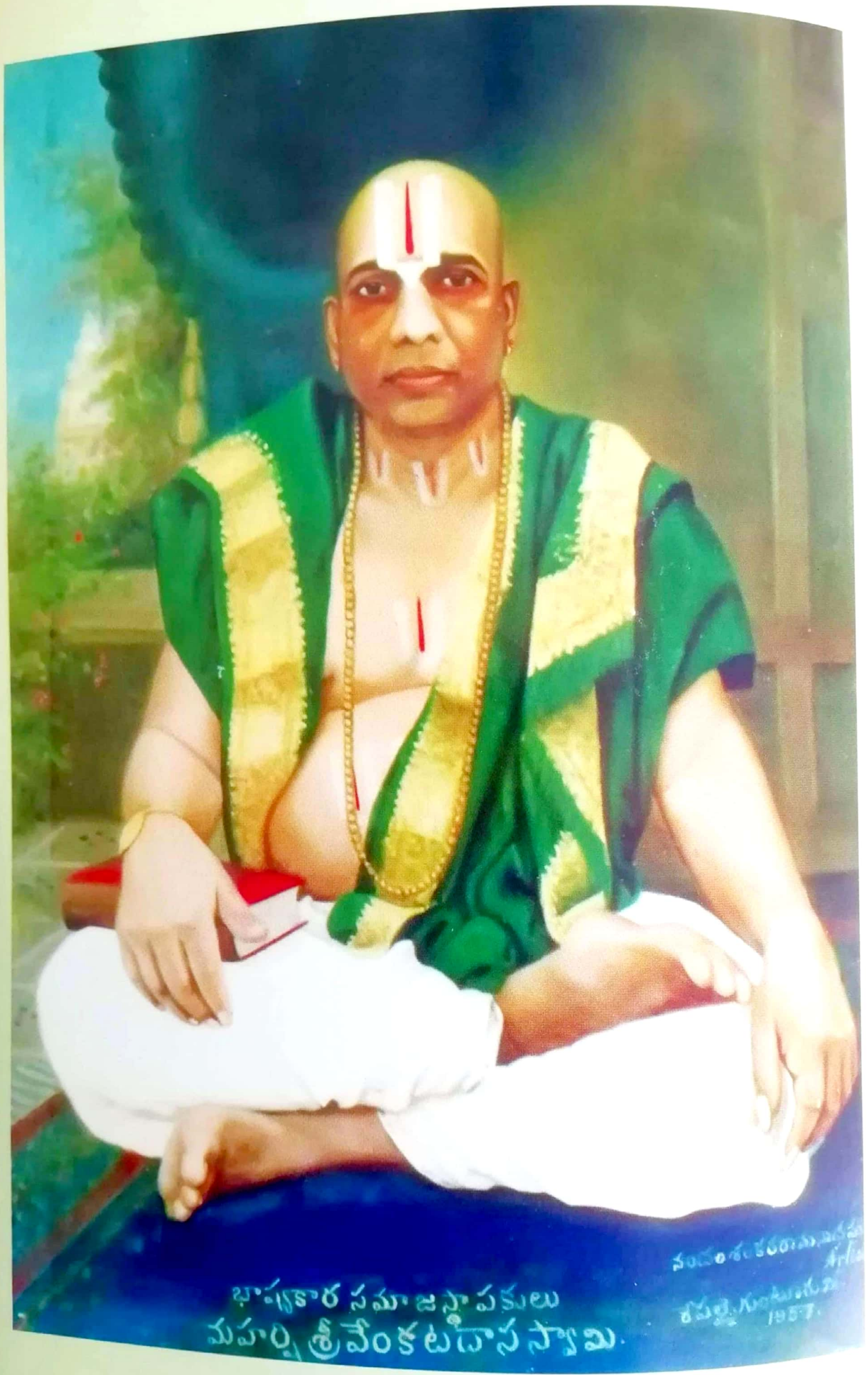
తోహర

ఈకథవిన్నను వ్రాసినఁ దమి పఠియించిన వారలకెల్లన్
జేకూరు సర్వసౌఖ్యంబులు సుశ్రీకృష్ణుని దయవల్లన్ ॥120

కాంభోజిరాగము. ఝంపతాళము

నీలాంబరానుజకౌళియవర్ధన శ్రీలోల మంగళమ్
నీలాభకుంతల బాలా విశాలయశోలాభయుత మంగళమ్
వారిజేక్షణ దయాసుపారాశయాంబుజోదార మంగళమ్
నారదమునీశంబరారి మహోత్సుజాపాలా మంగళమ్
చారుసారమధ్యవేంకటదాసవాణీనిలయ మంగళమ్
వాణీశవారనిధి తూణీర నుతచక్రపాణీ వర మంగళమ్ ॥121

ఉషావిలాసము సంపూర్ణము ॥



భాష్యకార సమాజ స్థాపకులు
మహర్షి శ్రీ వేంకటదాసస్వామి గారు